

VAI TRÒ CỦA BỘ ĐỘI BIÊN PHÒNG TRONG PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM BUÔN LẬU Ở KHU VỰC BIÊN GIỚI PHÍA BẮC

BÙI CÔNG LONG*

Đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu luôn là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, hàng đầu của lực lượng Bộ đội Biên phòng trong công tác bảo vệ chủ quyền an ninh biên giới quốc gia toàn vẹn lãnh thổ trong giai đoạn hiện nay. Vai trò của Bộ đội Biên phòng là chủ động tham mưu cho lãnh đạo chính quyền địa phương, tham mưu cho lãnh đạo đơn vị Bộ đội Biên phòng xây dựng các kế hoạch, chương trình phát động phong trào đấu tranh, phòng ngừa tội phạm với các nội dung phù hợp với đặc điểm tình hình địa bàn khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc. Bài viết phân tích vai trò, đánh giá hiệu quả các hoạt động đã triển khai và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống buôn lậu trong bối cảnh mới.

Từ khóa: Tội phạm buôn lậu; Bộ đội Biên phòng; tham mưu chính trị; quản lý nhà nước; phòng, chống; khu vực biên giới phía Bắc.

Combating smuggling crimes is one of the core and foremost missions of the Border Guard in safeguarding national sovereignty, border security, and territorial integrity. The Border Guard plays a proactive role in advising local government authorities, as well as Border Guard unit leaders, in formulating plans, programs, and campaigns to combat and prevent crimes in line with the specific characteristics of the Northern border provinces. This article analyzes the role of the Border Guard in this regard, evaluates the effectiveness of implemented activities, and proposes solutions to enhance anti-smuggling efforts in the current context.

Keywords: Smuggling crimes; Border Guard; political advisory; state management; prevention and combat; Northern border areas.

NGÀY NHẬN: 21/5/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 26/7/2025

NGÀY DUYỆT: 15/8/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.355.2025.1266>

1. Vai trò của Bộ đội Biên phòng trong công tác phòng, chống buôn lậu khu vực biên giới phía Bắc

Một là, phối hợp với các lực lượng chức năng tham gia xây dựng kế hoạch, tổ chức triển khai các biện pháp phòng, chống tội phạm buôn lậu, nhất là trong giải quyết các

khó khăn xuất phát từ đặc điểm điều kiện tự nhiên khu vực biên giới rất khó kiểm soát.

Bộ đội Biên phòng xác định lực lượng phối hợp, như: Hải quan, lực lượng Công an,

* NCS của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Cảnh sát biển, chính quyền địa phương,... với từng nội dung cụ thể gắn với đặc điểm của từng lực lượng chức năng, tránh sự chồng chéo về nhiệm vụ phòng, chống đấu tranh tội phạm buôn lậu.

Hai là, tổ chức tiến hành các biện pháp đấu tranh và phòng ngừa tội phạm buôn lậu góp phần ngăn chặn hiệu quả các hành vi buôn lậu xảy ra ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc Việt Nam. Đồng thời, xây dựng kế hoạch thực hiện cũng như dự kiến và xử lý các tình huống phức tạp có thể nảy sinh khi triển khai.

Ba là, xây dựng mạng lưới biên phòng từ cơ sở. Lực lượng chức năng ở các đơn vị đã phối hợp triển khai đồng bộ các biện pháp điều tra, quản lý nghiệp vụ thông qua điều tra cơ bản địa bàn, đối tượng, công tác xây dựng mạng lưới để kịp thời phát hiện, xác minh những nghi vấn liên quan đến hoạt động của tội phạm buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa, xây dựng kế hoạch nghiệp vụ, xác lập chuyên án đấu tranh tội phạm.

2. Một số kết quả đạt được

Những năm qua, Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng các tỉnh phía Bắc đã sử dụng các biện pháp nghiệp vụ, cử cán bộ trình sát, phòng, chống ma túy và tội phạm có kinh nghiệm xuống địa bàn khảo sát, thu thập thông tin về hoạt động của các đối tượng. Một trong những biện pháp hiệu quả là tăng cường xây dựng, phát huy mạng lưới biên phòng từ cơ sở, cơ sở bí mật trong địa bàn để tuyên truyền, vận động Nhân dân tích cực tham gia công tác biên phòng, cung cấp thông tin, tố giác tội phạm. Nhiều vụ việc, chuyên án được lực lượng chức năng triệt phá thành công đều có sự phối hợp, giúp đỡ chặt chẽ từ Nhân dân, ngư dân thông qua mạng lưới biên phòng cơ sở. Các đơn vị đã chủ động xây dựng kế hoạch, tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương và phối hợp với các ban, ngành, đoàn thể, cơ quan, xí nghiệp thường xuyên tổ chức tuyên truyền, vận động Nhân dân, ngư dân vùng biên giới, cán bộ, công nhân viên tích cực tham gia phòng, chống và tố giác tội phạm.

Tiếp tục, thực hiện Kết luận số 13-KL/TW ngày 16/8/2021 của Bộ Chính trị (khóa X) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tội phạm trong tình hình mới, gắn kết chặt chẽ giữa phòng, chống tội phạm với triển khai hiệu quả chương trình phục hồi và phát triển kinh tế - xã hội; xác định công tác phòng, chống tội phạm, trong đó có tội phạm buôn lậu là nhiệm vụ quan trọng, cấp bách, thường xuyên và lâu dài.

Xây dựng cơ chế, chính sách khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám đột phá, sẵn sàng đương đầu với khó khăn, thử thách trong công tác phòng, chống tội phạm theo tinh thần chỉ đạo của Bộ Chính trị tại Kết luận số 14-KL/TW ngày 22/9/2021. Thường xuyên kiểm tra, giám sát, hướng dẫn việc tổ chức thực hiện; định kỳ sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm, kịp thời giải quyết những vấn đề nổi lên trong công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu của các đơn vị Bộ đội Biên phòng Việt Nam.

Tổ chức giải quyết tốt những vấn đề về an sinh xã hội, an dân, có giải pháp cụ thể ổn định và nâng cao đời sống cho quần chúng nhân dân, ngư dân; đặc biệt ở khu vực biên giới, đối với các nhóm đối tượng bị tác động, ảnh hưởng; các vấn đề xã hội là nguyên nhân, điều kiện phát sinh tội phạm buôn lậu (như: vấn đề thiếu việc làm, không có thu nhập, thu nhập thấp, dịch chuyển dân cư và người lao động, chỗ ở không ổn định...). Từ đó, đã củng cố lòng tin của Nhân dân trên địa bàn khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc, không để phát sinh vụ việc phức tạp, hình thành “điểm nóng” về an ninh, trật tự; xây dựng “thể trận lòng dân”, “thể trận an ninh nhân dân gắn với thể trận biên phòng toàn dân” trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đặc biệt, đã làm tốt việc thực hiện hiệu quả các phương án, kế hoạch đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội trên địa bàn khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc; nhất là tập trung mở các đợt cao điểm tấn công, trấn áp các

loại tội phạm, nhất là tội phạm có tổ chức, xuyên quốc gia, tội phạm lợi dụng thiên tai, dịch bệnh để hoạt động, tội phạm về ma túy, tội phạm xâm hại phụ nữ, trẻ em, tội phạm trên không gian mạng, tội phạm buôn lậu trên khu vực biên giới, vùng biển.

3. Đề xuất các giải pháp

Thứ nhất, tăng cường công tác tuyên truyền về công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc.

Tích cực đấu tranh phản bác mạnh mẽ những quan điểm, tư tưởng sai trái, xuyên tạc, thông tin không đúng sự thật về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và kết quả công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu, bảo đảm an ninh, trật tự trên địa bàn khu vực biên giới, vùng biển các tỉnh phía Bắc. Chú trọng truyền thông, tuyên truyền đặc biệt trên các phương tiện thông tin đại chúng, công nghệ số, các trang mạng xã hội, hệ thống thông tin cơ sở; huy động sự tham gia của các doanh nghiệp viễn thông, công nghệ thông tin, người có uy tín, có ảnh hưởng trong cộng đồng dân cư trên địa bàn các xã, phường khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc để phối hợp tuyên truyền, phù hợp với từng nhóm đối tượng khác nhau và đặc điểm ngành nghề của từng địa phương, từng lĩnh vực.

Thứ hai, từng bước đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc gắn với thế trận an ninh nhân dân và biên phòng toàn dân.

Tiếp tục xây dựng, nhân rộng các mô hình tự quản an ninh trật tự, tổ tàu thuyền, tổ dò đoàn kết, tổ sản xuất trên biển, vận động quần chúng nhân dân, ngư dân tích cực tham gia phòng, chống tội phạm, phát huy vai trò các lực lượng trong công tác phối hợp của Bộ đội Biên phòng ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc với lực lượng công an địa phương các xã, thị trấn trong xây dựng phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc, bảo đảm an ninh, trật tự ngay từ cơ sở.

Tăng cường công tác giám sát và thực hiện giải quyết các kiến nghị, khiếu nại của

quần chúng nhân dân, ngư dân ở địa bàn các xã, thị trấn khu vực biên giới. Xây dựng tiêu chí đánh giá, xếp loại chất lượng phong trào; tổ chức hiệu quả, thiết thực Ngày Biên phòng toàn dân ngày 03/3 hằng năm.

Thứ ba, tham mưu đề xuất xây dựng, hoàn thiện chính sách, pháp luật trong công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu.

Tổ chức rà soát, sửa đổi, bổ sung, ban hành mới các văn bản quy phạm pháp luật tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, tạo hành lang pháp lý phù hợp, đầy đủ phục vụ công tác phòng, chống tội phạm; nâng cao hiệu quả công tác xây dựng, hướng dẫn thi hành pháp luật có liên quan đến công tác phòng, chống tội phạm, vi phạm pháp luật, bảo đảm các quy định mới được thi hành kịp thời, thống nhất, phù hợp với thực tiễn.

Thứ tư, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác phòng, chống, tấn công, trấn áp, điều tra, xử lý tội phạm.

Tổ chức tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm và kiến nghị khởi tố theo đúng quy định của pháp luật. Tăng cường việc thanh tra, kiểm tra, giám sát công tác tiếp nhận, xử lý tố giác, tin báo về tội phạm và kiến nghị khởi tố. Vận động quần chúng nhân dân, ngư dân trên địa bàn tích cực tham gia tin báo tố giác tội phạm, đặc biệt là tội phạm buôn lậu. Nâng cao chất lượng công tác điều tra, tăng cường các biện pháp chống oan sai, bỏ lọt tội phạm và người phạm tội. Phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan tư pháp trong điều tra, truy tố, xét xử các loại tội phạm, bảo đảm kịp thời, nghiêm minh, đúng pháp luật.

Thực hiện hiệu quả công tác quản lý nhà nước về an ninh, trật tự trên khu vực biên giới, vùng biển các tỉnh phía Bắc. Tăng cường quản lý, kiểm tra, kiểm soát các địa bàn khu vực biên giới, địa bàn giáp ranh các tỉnh phía Bắc, nơi tội phạm thường lợi dụng để thực hiện hành vi phạm tội. Tuyên truyền vận động nhân dân, ngư dân tham gia giao nộp vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, tàng trữ trái phép trên địa bàn, nhất là việc thực hiện

nghiêm túc Nghị định số 137/2020/NĐ-CP ngày 27/11/2020 của Chính phủ về quản lý, sử dụng pháo.

Thứ năm, kiện toàn tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ trực tiếp làm công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu.

Tiếp tục kiện toàn tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ trực tiếp làm công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu từ cấp Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng đến các đơn vị cơ sở, bảo đảm gọn đầu mối, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; xây dựng lực lượng lực lượng Bộ đội Biên phòng Việt Nam đến năm 2030 cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Do đó, cần tăng cường lực lượng, cơ sở vật chất cho lực lượng trực tiếp đấu tranh với tội phạm buôn lậu thuộc Bộ đội Biên phòng Việt Nam nói chung và Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng các tỉnh khu vực biên giới vùng biển phía Bắc Việt Nam nói riêng để kịp thời giải quyết các vấn đề phức tạp về tội phạm buôn lậu nảy sinh ngay từ đầu và tại cơ sở.

Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, chiến sĩ thực thi bảo vệ pháp luật bảo đảm yêu cầu công tác phòng, chống tội phạm trong tình hình mới; có cơ chế sàng lọc, thay thế, luân chuyển những người không đủ năng lực công tác; không hoàn thành nhiệm vụ; vi phạm pháp luật trong phòng, chống tội phạm buôn lậu. Chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, pháp luật... cho đội ngũ cán bộ trực tiếp làm công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc.

Thứ sáu, ứng dụng khoa học - công nghệ và huy động các nguồn lực phục vụ phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới.

Tăng cường công tác nghiên cứu, ứng dụng khoa học - công nghệ phòng, chống tội phạm, nhất là quản lý thông tin, dữ liệu phục vụ hoạch định chính sách có liên quan đến công tác phòng, chống tội phạm trong giai đoạn mới hội nhập quốc tế hiện nay. Ưu tiên đầu tư ngân sách nhà nước, đồng thời, tổ chức huy động các nguồn lực hợp

pháp khác phục vụ công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới phía Bắc. Tổ chức quản lý, sử dụng hiệu quả kinh phí phòng, chống tội phạm, bảo đảm đúng quy định pháp luật; kịp thời có hình thức biểu dương, nhân rộng các tập thể, cá nhân tiêu biểu, xuất sắc trong phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc.

Thứ bảy, tiếp tục đẩy mạnh hợp tác quốc tế.

Tiếp tục tổ chức tham gia, ký kết, thực hiện các kế hoạch, chương trình về phòng, chống tội phạm nói chung và đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc hiện nay. Thực hiện hiệu quả công tác đối ngoại, ngoại giao biên phòng và hợp tác với các nước có chung khu vực biên giới. Bên cạnh đó, củng cố công tác đào tạo đội ngũ cán bộ, chiến sĩ phục vụ đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu, xây dựng đội ngũ sĩ quan chỉ huy, lãnh đạo công tác phòng, chống tội phạm nói chung, phòng, chống tội phạm buôn lậu nói riêng có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc và Nhân dân, sẵn sàng hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao, xây dựng lực lượng Bộ đội Biên phòng Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại cũng như góp phần xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam hùng mạnh; đất nước ngày càng phát triển giàu mạnh, bền vững. □

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Văn Nghiên (2015). *Pháp chế xã hội chủ nghĩa trong đấu tranh phòng, chống buôn lậu qua biên giới của lực lượng hải quan Việt Nam hiện nay*. Luận án Tiến sĩ, năm 2015.
2. Nguyễn Anh Hoàng (2022). *Về tội phạm buôn lậu từ thực tiễn địa bàn thành phố Hà Nội*. Luận văn thạc sĩ Trường Đại học Kiểm sát Hà Nội, năm 2022.
3. Thủ tướng Chính phủ (2014). *Quyết định số 389/QĐ-TTg ngày 19/3/2014 thành lập Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả*.